

Ἄσθενής καί ὠδιπόρος ἀμαρτίαν οὐκ ἔχει”: Ἡ πῖό παρεξηγημένη Ἱερή Παροιμία (Γεώργιος Χρυσοστόμου Μητροπολίτης Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

“Σέ ποιές περιπτώσεις μποροῦμε θεμιτά καί νόμιμα νά καταλύσουμε την νηστεία;” εἶναι ἕνα σύνηθες ἐρώτημα πιστῶν πρὸς τοὺς ἱερεῖς καί ἰδιαίτερα πρὸς τοὺς πνευματικούς - ἐξομολόγους. “Ἄσθενής καί ὠδοίπορος ἀμαρτίαν οὐκ ἔχει”, εἶναι μία ἐξίσου συνηθισμένη ἀπάντηση.

Πρόκειται όμως για μία παρεξήγηση. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι παροιμίες αποτελούν καταστάλλαγμα της μακρόχρονης εμπειρίας των ανθρώπων. Και για τον λόγο αυτό αναγνωρίστηκαν παντού και πάντοτε ως αναμφισβήτητες αλήθειες. Μία από τις παροιμίες αυτές είναι και η “ασθενής και ώδιπόρος (ή ώδειπόρος) άμαρτίαν ούκ έχει”. Μέ απλούστερα λόγια: “Ο άρρωστος και η έγκυος γυναίκα δεν άμαρτάνει εάν δεν νηστέψει”. Σήμερα όμως, οι περισσότεροι παρανοούν την έννοια της παραπάνω ρήσης, είτε από άγνοια της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, είτε από την άνορθόγραφη καταγραφή της λέξης ώδιπόρος (και όχι όδοιπόρος = ταξιδιώτης). Έτσι, η ρήση μετατράπηκε σε “ασθενής και όδοιπόρος άμαρτίαν ούκ έχει” δηλαδή: “Ο άρρωστος και ο ταξιδιώτης δεν έχει άμαρτάνει εάν δεν νηστέψει”. Σύμφωνα με την παραπάνω λανθασμένη γραφή, ανάγνωση ή έρμηνεία, ο κάθε ταξιδιώτης (άσχετα εάν έχει ταξιδέψει με άεροπλάνο, πλοίο, τρένο ή αυτοκίνητο) μπορεί να καταλύσει κάθε νηστεία, χωρίς να άμαρτήσει.

Βέβαια εάν κάποιος δεν θέλει να νηστέψει, άς φάει, ό,τι θέλει. Δεν είναι εκεί τό πρόβλημα. Τό θέμα είναι να μην έφευρίσκουμε δικαιολογίες, για να δικαιολογήσουμε την άδυναμία μας. Άκόμη και εάν τό κείμενο έννοούσε “όδοιπόρο” και όχι “ώδιπόρο”, θά δικαιολογοούνταν η κατάλυση μόνον στην περίπτωση πού αυτός ο (τέλος πάντων) “όδοιπόρος” ήταν κάποιος πού περπάτησε επί πολλές ώρες, κατάκοπος και έξαντλημένος από τις κακουχίες του ταξιδιού. Φτάνουμε όμως στό σημείο να άπαλλάσσονται από τή νηστεία και όσοι πηγαίνουν μία έκδρομή. Δεν νηστεύουν με τή δικαιολογία ότι ταξίδεψαν.

Άλλά ἄς ἐξηγήσουμε τί σημαίνει τό ὀρθό “ὠδιπόρος”. Πρόκειται γιά λέξη σύνθετη ἀπό τήν “ὠδι” καί “πόρος”. Γιά τή λέξη “πόρος” λίγο – πολύ ξέrouμε ὅτι ἔχει διάφορες σημασίες, ὅπως στίς λέξεις εὐπορος, ἄπορος, οἱ πόροι τοῦ σώματος. Ἀκόμη ἔχουμε τό μοναδικό νησί ἀρσενικοῦ γένους, τόν Πόρο. Πολλά χωριά μέ τό ὄνομα Πόρος, διάφοροι οἰκισμοί, κάποιο βουνό στή Λευκάδα καί μία νησίδα στόν Πατραϊκό κόλπο, κοντά στό Αἰτωλικό (βλ. περιοδικό Ἐπάλξεις, 2004).

Ἡ λέξη ὁμως “ὠδι” προέρχεται ἀπό τό ρῆμα “ὠδίνω”, πού ἔχει ἀρκετές σημασίες (κυριολεκτικά): Ἔχω ὠδίνες, κοιλοπονῶ, τίκτω, γεννῶ, ἀλλά καί (μεταφορικά) ἐπιθυμῶ πάρα πολύ νά φάω, κάτι ὅπως ἡ ἐγκυμονούσα, κάνω κάτι νά τρέμει, σάν τήν ἐτοιμόγεννη γυναίκα (βλ. Ἀντιλεξικόν ἢ Ὀνομαστικόν της Νεοελληνικῆς Γλώσσης, ἔκδ. β’, Ἀθῆναι 1990). Πόσες φορές λοιπόν ἔχουμε ἀκούσει ὅτι ἡ ἐγκυος γυναίκα ζητᾶ νά φάει κάτι, γιά νά μήν “ρίξει” τό παιδί, νά μήν ἀποβάλλει;

Δικαιολογεῖται ἔτσι ἡ ἐγκυος νά μήν νηστέψει, ἂν τό ζητά ὁ ὀργανισμός της, γιατί κινδυνεύει νά ἀποβάλλει τό παιδί της. Ἄλλωστε τό ὀρθό “ὠδιπόρος” ἔχει καί ἐννοιολογική συνάφεια μέ τό “ἀσθενής”, καθώς καί τά δύο ἀναφέρονται σέ καταστάσεις σωματικῆς ἀνάγκης καί ἀδυναμίας, πού δικαιολογεῖ τήν κατάλυση τῆς νηστείας. Γι’ αὐτό καί τίθεται μεταξύ τῶν δύο λέξεων τό συνδετικό “καί”, πού συνδέει παρεμφερεῖς ἔννοιες, ἀλλιῶς στήν περίπτωση τοῦ “ὀδοιπόρου” θά ὑπῆρχε τό διαζευκτικό “ἢ”, πού συνδέει ἔννοιες ἐννοιολογικά διαφορετικές.

Ἔτσι, ὁ ταξιδιώτης δέν δικαιολογεῖται. Ἀκόμη καί ἂν ὁ σοφός πού εἶπε τήν παροιμία ἐννοοῦσε τόν πολύ κατάκοπο, τότε θά τήν ἔλεγε διαφορετικά. Θά χρησιμοποιοῦσε ἐνδεχόμενα λέξεις, ὅπως: Καταβεβλημένος, ἐξαντλημένος, καταπονημένος, καταπληγμένος κ.α.

Βέβαια οἱ δύσπιστοι πρέπει νά ἔχουν πολύ καλή ἐγκυκλοπαίδεια, γιά νά συμφωνήσουν μαζί μας. Πάντως θά ἔχουν ἀκούσει γιά τίς ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ καί ἴσως τό “ὠδινεν ὄρος καί ἔτεκε μῦν”. Ἴσως πάλι νά ἔχουν ἀντίρρηση στό συντακτικό, γιατί τό θέμα τοῦ ρήματος “ὠδίνω” εἶναι “ὠδιν” καί συνεπῶς «ὠδιν + πόρος = ὠδινπόρος». Ἀλλά τό γράμμα “ν” πρίν ἀπό τό “π” ἐξαφανίζεται, γιατί δέν ἔχουμε λέξεις μέ συνεχόμενα τά γράμματα “ν” καί “π”. Ἀντίθετα, ἔχουμε συνεχόμενα τά “π” καί “ν”, ὅπως πνοή. Κάποιες φορές τό “ν” μετατρέπεται σέ “μ”, ὅπως «σύν + πνοια = σύμπνοια».

Ἐπειτα ἀπό ὅλα αὐτά, ἱερεῖς, θεολόγοι, ἱεροκήρυκες, ἐξομολόγοι καί κάθε χριστιανός καλῆς θελήσεως, ἄς διαφωτίσουμε καί τούς ὑπόλοιπους ὅτι ἡ σωστή παροιμία εἶναι: “Ἀσθενής καί ὠδιπόρος ἀμαρτίαν οὐκ ἔχει”. Πρόκειται γιά μία παροιμία πολύ χρήσιμη στήν ἐποχή μας. Εἶναι πολλοί ἐκεῖνοι πού νηστεύουν, ἀλλά

δέν λείπουν καί ἐκεῖνοι πού θέλουν νά βρῖσκουν “νόμιμες” ὑπεκφυγές, νά ζαχαρώνουν τό χάπι καί νά κάνουν τήν ἀδυναμία τούς ἀνάγκη.

Πηγή: agiazoni.gr